

Sándor Judit: Testbeszéd
Egy test, több lélek
Sándor Judit 2019.12.28 15:11

<https://magyarnarancs.hu/egotripp/sandor-judit-testbeszed-124874>

Ki nem játszik el néha a gondolattal, hogy mi lenne, ha fiatalabb, gazdagabb, sportosabb, szebb lenne – és a tetejébe egyedülálló? Vagy ha többféle személy bőrbe bújhatna egyszerre? Ha váltogathatná a személyiségeit? Amíg a személyiségcsere csak játék vagy a művészi képzelet csapongása, addig senkire nem jelent veszélyt, és nem utal semmiféle súlyos személyiségtorzulásra. Ám a személyiség tartós megtöbbszörözése, az így megalkotott identitások részletes kimunkálása és működtetése már egy nehezen kezelhető pszichés betegség tünete is lehet.

Az ún. disszociatív személyiség sok esetben a gyermekkorban átélt, súlyos és tartós traumával szembeni védekezés miatt alakul ki. Nehéz bizonyítani és elhatárolni más pszichiátriai kórképektől (például a szkizofréniától), ezért sokáig még a létezését is tagadták. Ma viszont már szerepel a Mentális rendellenességek diagnosztikai és statisztikai kézikönyvének 2013-as 5. kiadásában, az ún. DSM-5-ben (ez az Egyesült Államokban a mentális betegségek orvosi „katalógusa”), s némiképp eltérő megnevezéssel, de az Egészségügyi Világszervezet (WHO) is elismeri mint betegséget (dissociative identity disorder).

Előfordulását 2019 őszén egy megdöbbentő ausztrál büntetőügy is hitelesen bizonyította. Az áldozat, Jennifer Haynes 1974 és 1981 között, 4 éves korától 11 éves koráig folyamatosan apai erőszaktól szenvedett. A bántalmazás következtében a lány súlyos testi és lelki károsodást szenvedett, amit csak súlyosbított, hogy az elkövető az apja volt. Jenny úgy próbálta túlélni ezt a példátlan kegyetlenségsorozatot, hogy nem kevesebb, mint 2500 személyiséget alakított ki magában. Ez a 2500 különböző korú és nemű személyiség védelmezte az igazi Jennyt – a kislány így igyekezett a megtörtént eseményeket elhárítani magától.

Bár a bántalmazás testi nyomai is megmaradtak, az elkövető azonosítása és a cselekmény felderítésének sarokköve mégis az volt, hogy a bíróság elfogadta az áldozat több személyként tett tanúvallomását a perben. A 2500 különböző nevű, tulajdonságú személyiséget Jenny más és más hanggal és viselkedéssel jelenítette meg. Ezek az évek során részletesen kialakított identitások olyannyira elkülöníthetőek voltak egymástól, hogy családfaszerűen lehetett őket ábrázolni. Következésképpen különböző jellemzőket mutattak – mintha a valóságban is különböző

személyek lettek volna. S bár más-más hangszínen, de mind ugyanarról a megaláztatásról beszéltek. Az átélt borzalmakról egy test, de több lélek tanúskodott; s közülük a 4 éves Symphony volt az egyik legfontosabb az áldozat számára. A bűnügyi szakértők pedig egyetértettek abban, hogy ennél kevés sokkolóbb gyermekbántalmazással találkoztak addigi munkájuk során.

Ez volt az első eset a világon, amikor a bíróság egy emberben élő különböző személyiségeket hallgatott meg, s a tanúvallomásokat nem egynek, hanem többnek fogadta el. A tanúvallomások alapján Sarah Huggett ausztrál bírónő 45 év szabadságvesztésre ítélte a kegyetlenkedő apát, aki leghamarabb 33 év után szabadulhat. S bár Jenny szeme és belső szervei is gyógyíthatatlan, maradandó sérüléseket szenvedtek, ez a kivételes ítélet talán részleges lelki gyógyulást is hozhat neki.

Flora Schreiber Sybil című, először 1973-ban megjelent könyve egy olyan nő sorsáról szól, akit gyermekkorában a saját anyja bántalmazott. A kislány védekezésül 16 különböző személyiséget épített fel magában. A 70-es években e megrázó eset hatására kezdtek el szakemberek és laikusok érdeklődni a többszörös személyiség kórképe iránt. De a megnövekedett esetszám összefüggésben állhat a női emancipációval is: ekkoriban új lehetőségek, korábban elérhetetlen munkakörök nyíltak meg a nők előtt, s immár lehettek nyíltan szerelmesek vagy épp el is válhattak. Mindez sokszor ütközött a társadalmi normákkal vagy a család elvárásaival, ami komoly pszichés feszültségekhez, erős büntudatérzéshez is vezethetett.

Az álnevén Sybil Dorsettnek nevezett nő sorsa azonban sokkal összetettebb annál, mint ahogyan az az első, róla szóló könyvből kibontakozott. Debbie Nathan, a kitűnő amerikai feminista újságíró részletesen áttanulmányozta azokat a pszichiátriai feljegyzéseket, amelyeket Cornelia Wilbur pszichiáternő vezetett a pácienséről. Az oknyomozás eredményeképp megszületett, Az igazi Sybil (Sybil Exposed) c. 2011-ben megjelent könyvéből kiderül, hogy az orvos támogatta ugyan páciensét a gyermekkori trauma feldolgozásában, ám vitatott pszichoterápiás módszerek mellett – etikailag megkérdőjelezhető módon – olyan gyógyszereket is alkalmazott a kezelés során, amelyek befolyásolhatják ennek a kórképnek a kialakulását.

Napjainkban a közösségi média tálcán kínálja a személyiség megtöbbszörözésének megannyi módját. Csak egy kattintás, és kiadhatom magam fiatalnak, tehetségesnek, egyedülállónak, miközben ágrólszakadt, idősödő házasember vagyok. Van, aki csak a játék kedvéért műveli ezt – de megeshik, hogy a játszma komolyra fordul. Abból pedig

nemcsak etikai, de pszichológiai szempontból is éles helyzetek születhetnek, ha nem csak magunk számára játszunk el egy másik személyiséget, de digitális fantomunk másokkal is szövevényes kapcsolatba keveredik. A közösségi médiában hamis személyiséggel felépített kapcsolat a való életben elszenvedett sérelmet, traumát is kezelhet – meglehetősen, az online kapcsolati függőség kisebb baj, mint a depresszió és a magány, és a virtuális barát is jobb a semminél. De e játék éppígy vezethet újabb, másoknak okozott traumákhoz is. (Valami ilyesmiről szól a Szerelemre kattintva c., minap bemutatott francia film is. A Juliette Binoche játszotta főszereplő, Claire, az ötvenes éveiben járó egyetemi oktató megteremti a maga fiatalkori énjét, a 24 éves gyönyörű Clarát. Az unokahúg néhány kihívó képének posztolásával és pár kattintással felépített pszeudoprofilja sikert arat fiatal férfiak körében is: úgy tűnik, hogy működik az önterápia. De aztán az egyik rajongó fiú mindenáron találkozni akar a 24 éves szépséggel...

A film szellemesen dolgozza fel a hazugságok, szerepjátékok megannyi fajtáját, s végül többféle befejezést is kínál, tragikusát is – de a leghihetőbb, hogy a játszma folytatódik.)

A súlyos gyermekkori abúzusok esetén a megtöbbszörözött személyiség érthető és valószínűleg akaratlan pszichés védekezés, amely pszichiátriai kórképekhez vezet. Ám a szerelmi bánat és más csalódások, kudarcok miatt mesterségesen létrehozott személyiségek – trollok, bántalmazók, vágyakozók – szaporodása a közösségi médiában veszélyes fantomszemélyiségek sokaságát és a manipulált kapcsolatok bonyolult szövevényét hozhatja létre, amelyek aztán újabb kórképek kialakulásához vezetnek.

